

GAZETA WARSZAWSKA

W SOBOTĘ DNIA 31. GRUDNIA ROKU 1791.

Z Warszawy dnia 31. Grudnia. Sellya Seymowa dnia 29. odprawiona, znayduie się w dzisieyszym Suplemencie.

Z Paryża d. 8. Grudnia. Listy z Cap d. 13. Września pisane donoszą, że podczas terażnieyszego Brasznegu Buntu w St. Domingue, tameczne Zgromadzenie Generalne pisało List do Prezydenta sąsiedzkiej Kolonii Hiszpańskiej, prosząc go o sukurs, y zaklinając go imieniem swiego Francuskiego Króla, imieniem Religii, y imieniem Paktu Familii. Prezydent Hiszpański odpisał w te słowa: Proście mnie o sukurs imieniem waszego Króla? a wyście Go detronizowali y w niewo-

li osadzili. Proście imieniem Religii? a wyście ją w was zniszczyli, y Ministrów jej rozegnali. Proście imieniem Paktu Familii? a wyście w Narodzie waszym wszystkie Pakta y Traktaty (mianowicie z Papieżem y z Książętami Niemieckimi) polama- li. &c.

Czytamy w Listach z Bordeaux dnia 27. przeszłego Miesiąca pisanych, że tam cena Cetnaru Cukru razem teraz spadła, y do 50. Liwrow zmniejszyła się. Toż piszą y o innych Towarach Zamorskich podług proporcji. Jakoż, niezmierne podniesienie ceny Cukru, nie tak pochodziło z spustoszenia terażnieyszego Plantacyi Cukrowych, iako

raczey z chciwego dzisiejszego przemysłu niektórych Handlarzów y Przekupniów. Gdyby nasi *Francuzi* mieli dobrą pamięć, przypomnieliby sobie, że lubo w Roku 1770. przez straszliwe w Kolo- niach naszych Trzęsienie Ziemi, Plantacye y Fabryki Cukrowe sro- go były zruynowane, iednakże nieplaciliśmy drożey w *Paryżu* za funt Cukru, iak *Groszy Francuskich* 18. teraz zaś *Groszy* 40. płacić nam każą; bo w tamtych czasach, przemysły uciemieźaiące Publiczność, nie były ieszcze tak subtelnie rafinowane, iak są dzisia.

Z *Frankfurtu* d. 7. *Grud.* Rzecz iest pewna, że *Xiążęta Francuscy* w *Liście* pod dniem 15. *Listopa-* da udali się do Cesarza *Jmci*, usil- nie prosząc, ażeby Cesarz *Jmc*, publiczną wydał Deklaracyą oświad- czaiąc się, iż pod swą chce wziąć Protekcyą *Xiążąt* namienionych y *Francuzow Emigrantow*. Zaręczyaią o- ni, iż w postępowaniu swym, prywa- tą y osobistością nie uwodzą się za- dną, lecz że honor tylko sam kie- ruie ich krokami. Utrzymuią da- ley, że taka Deklaracya Cesarzka, tym iest teraz potrzebniejsza, gdyż *Narodowe Zgromadzenie* mogłoby z samego milczenia Cesarza rozu- mieć, że Cesarz *Jmc* z obojętnością pogląda na *Francuskie* Interesta y że Aktowi owemu w *Pilnitz* pod- pisanemu, żadney *Exekucyi* dać nie myśli. Wyrażaią ieszcze, iż *Sen-* tymenta *Północnych y Południo-* wych *Mocarstw Europejskich*, do-

statecznie w tey mierze są znafo- me, że *Król Jmc Pruski* z *Cesa-* rzem *Jmcią* iednego zupełnie iest rozumienia, y że teraz, gdy we *Francyi* wewnątrz nierząd wszę- dzie y mianowicie w *Skarbowych* *Interesach* do naywyższego wygó- rował stopnia, tak dalece, że bli- skiego Bankructwa spodziewać się trzeba, Deklaracya taka z strony Cesarza, tym byłaby dla *Xiążąt* wa- żniejsza y tym iest potrzebniejsza, gdy inaczey przez Cesarzką nieode- zwę, nadzieia *Nar: Zgr: i Partyzan-* tów iego, aktualnie już znacznie nadwątlona y barzo podupadła, mogłaby się znowu podnieść y po- krzepić. Dekret przeciwko *Hrabi* *Prowanci* y przeciwko *Emigrantom* zapadły pokazuje dostatecznie, do- kąd oni w zapędach swych zmie- rzaia, to iest: że chcą nawet y cieni ów *Króla* ieszcze pozostniły zniszczyć y zagładzić, a obierać so- bie *Szefa*, ktoremu powierzyć *Rzą-* dy w chęci maia. *Xiążęta* rozu- mieia więc, że takowa za ich stro- ną od Cesarza *Jmci* dana Deklara- cya, w sameyże nawet *Francyi*, y mianowicie w *Paryżu*, nalepszy sku- tek dla *Nich* sprawiłaby, gdzie *Partyzanci Rewolucyi*, codziennie więcey tracą z szacunku swego, y gdzie *Przyiaciele Króla* iedynie tyl- ko ieszcze przez zuchwalstwo tam- tych, od wybuchnienia są wstrzy- mani &c.

Z *Paryża* d. 6. *Grudnia*. Na za- stąpienie miejsca *Pana de Verac* w *Szwajcaryi*, *Posel Wielki* ma być

S U P L E M E N T

DO GAZETY WARSZAWSKIEY

W SOBOTE DNIA 31. GRUDNIA R. 1791.

Z Warszawy dnia 31. Grudnia.

SESSYA SEYMOWA DXVI. Dnia 29. Grudnia.

Po Zagaieniu Sessyi przez JP. Marszałka, Konf. Kor. czytał JP. Sekretarz Seymowy Projekt *Opisu Sądów Ziemiańskich* od *Deputacyi Konstytucyjney*, poprawiony; ale że ieszcze w tym Projekcie, dalszych żądano popraw, zaczęym napowrot do teyże *Deputacyi Konstytucyjney* odeślanym został.

Sessya Solwowano na dzień następujący na godzinę 10.

Miecznikostwo Woiewodztwa *Łęczyckiego*, po śmierci JP. *Grabskiego*, JP. *Felicyanowi Wilkanowskiemu Chorążycowi Łęczyckiemu* iest konferowane.

Z *Koblencz dnia 8. Grudnia*. JPan de *Vaudreuil* z *Wiednia* tu powrócił. Od kilku dni bawi także u nas Pan de *Bouillé*. Z wielkim utęskniem czekamy także na przybycie Pana de *Bombelles*, który przed 20. dniami wyjechał z *Petersburga*. Codziennie nowych tu przybywa wielu *Emigrantow*, których zaraz ztąd do rozmaitych wyfylaia Kantonów *Militarnych*. Głoszą tu, że *Narodowe Zgromadzenie* umocowało *Generała Luckner* do atakowania w *Worms* *Xiążęcia de Condé &c.* Szepcą tu sobie do ucha, że z *Paryża* posłano *Deputowanych*, którzy *Xiążętom Niemieckim* mają deklarować, że iezeli dłużej będą cierpieć *Emigrantow*, y nie wyprawiają ich z swoich *Kraiów*, tedy *Francuzi* im wydadzą *Woynę*; wszakże pogroźki takie, iak się pokazuje, nie wiele wrazenia czynią. W tym momencie urządzają tu *Francuską Milicyą Mieyską*. Wiadomo, że *Stan Trzeci* czyli *Mieyski*, z wielu *Miaśc Francuskich* ostarował przystawić do tego *Korpusu* wiele *zdatnych* z *Grona swego* *Osob* do czynienia *Woyfkowej Służby*.

Z *Londynu* dnia 2. *Grudnia*. Naypoźniejsze wiadomości z *Judyi Wschodnich* o *Woiennych Operacyach* *Lorda Cornwallis* przeciwko *Xiążęciu Judyjskiemu* czyli *Sultanowi Tippu*, w treści zawiera-

ią w sobie co następuje: Lord *Cornwallis* po zabranii Miasta *Bangalore*, opatrzwszy się w żywność y Rekwizyta do oblężenia Miasta *Serlapatnam*, ruszył dnia 3. Maia przeciwko Stolicy namienionej; y przebywszy z niemalą trudnością ów Marsz, na którym wiele wołów sprzęgłych, ciężary Woienne prowadzących utracił, dnia 13. Maia, stanął w obec Miasta rzeczonego y Armii *Sultana*; ta zaś obrawszy na górze pomyslnie dla siebie położenie, zaraz do potyczki uszykowała się. Widząc Lord *Cornwallis* trudność w wyparowaniu Nieprzyziaciela z owego stanowiska, posłał Dywizyą Woyska, na wzięcie razem tyłu Nieprzyziaciela. Deszcz ulewny opuźnił uskutecznienie tego, y *Tippo* zatrudnił znacznie marsz owej Dywizyi swoją Artylleryą, która zbliżającego się naszego Woyska szyki wielce przerzadziła. Pomimo tych trudności, Korpus Woyska *Angielskiego* uszykowało się, stoczyło bitwę, y po krwawey potyczce, w której Nieprzyziaciel długo dawał odpór uporeczywy, naostanku zupełnie porażony, straciwszy wielu z swoich ludzi, niemalę Woiennych znaków, 4. szpizowe harmaty, które w ręce naszych dostały się, do Stolicy swojej cofnąć się został przymuszony. Wygrana ta dnia 15. Maia zasła, kosztowała nas 500. ludzi zabitych, między którymi było 23. Officerów, y 100. Żołnierzy *Europeyzykow*. Na nieszczęście, *Angielskie* Woysko nie mogąc dla nadchodzącej pory dżdżystey y niedostatku żywności y Prowiantów korzystać z zwycięstwa, musiało niedopiawszy zamierzenia swego, wrócić się nazad do *Bangalore*, y cięższe nawet swe harmaty, nie mogąc ich z sobą (dla wyzdychania wołów) uprowadzić, na drodze (przód ie zagwoździwszy) porzucić y zostawić było przynaglone. Z tym wśzystkim, wiele mocnych Twierdz dostało się w ręce nasze, y złączenie się *Marattow* w liczbie 30,000. Infanteryi y 30,000. Kawaleryi, z znacznym zapasem Prowiantów, ulagodziło przecież cożkolwiek żale naszego Woyska, które potym ieszcze żywnością zostało opatrzone przez naszego Kapitana *Read*; ten bowiem, za pomocą swego Wydziału Woyska, spędziwszy w Kraju Nieprzyziacielskim 1,952. Wołów. 14,567. Owiec, y 100. Koni do gromady, 9,000. zebrałszy worów Zyta, szczęśliwie do *Bangalore* przybył. Nasz Generał *Abercrombie* musiał także w *Periapatan* 4. 18 funtowe harmaty żelazne, których z sobą uprowadzić niemógł, tudzież Amunicyą Woienną, y cokolwiek Prowiantu porzucić y zostawić, chcąc przez Góry *Ghautr* na odwrot zabierać się. &c.

W Mieście *Brimingham*, obstałowano 40,000. sztuk broni, dla *Francuskich Kontra-Rewolucyonistów*.

Z Bayreuth dnia 5. Grudnia. Klub *Jacobinow* w Paryżu umyślnie na poduszczenie pewnego wiadomego Xiążęcia tamecznego, rozgłosił owę wieść o ucieczce Króla, ażeby Monarchę, który znacznie-szego coraz nabywa teraz w Narodzie zaufania, na nowo w podey-rzenie podał.

Z Londynu d. 6. Grudnia. Gdy Lord Cornwallis nową teraz Kampanią przeciwko *Sultanowi Indyjskiemu Tippto*, y przeciwko *Seringapatam* rozpocząć musi; zaczym Skarb Kompanii *Indyi Wschodnich* znowu 500,000. *Funtow Sster.* co Miesiąc na tę wyprawę szafować jest zniewolony.

Król *Kandyi* na Wyspie *Ceylan*, aktualnie zapowiedział *Woynę Holenderskiej Kompanii Indyi Wschodnich*, y już do Miasta *Columbo* z swoim *Woytkiem* przybliżył się. *Holenderski Gubernator* posłał do *Batawii* y do *Przylądku Dobrey Nadziei* po *Sukkurs*, y od miejsca ostatniego już 200. *Zołnierzy Wirtemberszykow* posłano do *Columbo*.

Z *Hamburga* d. 16. Grudnia. *Listy z Włoch* donoszą, że powo-dzie tam sprawiły spuśtoszenia wielkie. Przy *Piacenza*, na 400. lu-dzi utonąć miało, y wszystkie pola od *Rzek Po, Brenda &c.* wezbra-nych, nadzwyczajnie są zalane.

Królewic Angielski August, znajduje się teraz w *Rzymie*, gdzie od *Papieża* z wielką dystrynkcyą przyjęty został.

Z *Wiednia* d. 10. Grudnia. *Posel Szwedzki* tuteyżemu *Ministerio* następującą oddał *Notę*: „Na podpisie wyrażony *Extraordynaryiny* „ *Posel* ma honor na mocy rozkazu *Dworu swego* Deklarować u- „ rzędownie *Gabinetowi Cesarzskiemu* imieniem *Króla swego Pana*, „ że *Król Jmć Szwedzki* wespół z *Imperatorową Rosyjską* y *Królem* „ *Katolickim*, w iednakowych za przywróceniem *Monarchii Francu:* zo- „ staie sentymentach; że *Król Jmć*, pomimo *Akceptacyi* przez *Króla* „ *Chrześcianańskiego*, iako w stanie niewoli będącego, zaszley, zgadza- „ iąc się z *prawidłami* y *postępowaniem Imperatrowey Rosyjskiej*, „ wysłał *Barona d'Oxenstjerna* do *Francuskich Xiążąt*, y że tenże *Król* „ *Jmć Szwedzki* razem z *Dworami Petersburskim* y *Madryckim* takie „ postanowił czynić kroki, iakie we wszelkim względzie wycią- „ gąć będą okoliczności, w których *Familia Królewska* y *Królestwo* „ *Francuskie* nayduie się. W *Wiedniu* d. 30. *Listo:* 1791. *Baron de Nolken.* „

Wiadomą owę *Madame Mericourt*, uwolniono już z *Fortecy Kuf-* *stein*, y do *Francyi* nazad odesłano; ponieważ nie pokazała się na niey owa *wina*, iakoby ona miała godzić w owym *Wersalskim* dnia 6. *Października* zamieszaniu, na *zabicie Królowey*.

Z *Koblencz* d. 13. *Grud:* *JP. de Bouillé* ziechał tu z *Moguncji*; *Pan*

de Vandreuil z Wiednia przybył; y Pan de Bombelles tęskliwie z Petersburga oczekiwany, przyjechał do nas, gdzie liczne nader Rady Stanu odprawia się. Z Francyi coraz iefzcze przybywają Emigranci; ale to się niepotwierdza, że Zgrom: Nar: dało już rozkaz do atakowania w Worms Xiążęcia de Condè. JP. de Breteuil zaproponował już, ażeby przy odmianie Francuskiej Konstytucyi, ustanowiono dwie Izby, Wyższą y Niższą, ponieważ w samymże Kraiu, to systema, wielką, iak się zdaie, nayduie akceptacyą. Xiąże de Condè 4. Milliony z Wenecyi odebrał.

Z Frankfurtu d. 13. Grud: Odkryto w Koblenz iednego Szpiega Francuskiego, którego rozpalonym żelazem piątnowano y z Kraiu wypędzono.

Posel Trewirski w Rátysbonie aktualnie doniost tam, że Xiąże Elektor w poniesionym od Narodowego Zgro: skrzywdzeniu swoich Praw, odwołał się do Imperatorowey Rossyiskiej y do Króla Szwedzkiego, iak Gwarantów Pokoju Westfalskiego.

Od Granic Rossyjskich d. 11. Grud: Głoszą, że Rossyjski Generał de Popow z Jafs pojedzie do Petersburga, dla czynienia Imperatorowey Jeymci Raportu dokładnego o okolicznościach zmarłego Xiążęcia Potemkina, którego całe posiadał zaufanie. Młody Hrabia de Stackelberg, z Koblenz Kurjerem przyjechał do Petersburga:

Z Koblenz d. 14. Grud: Hrabia Prowancyi Brat starszy Króla Francuskiego, mocno zachorował; tymczasem iest nadzieia, że Febra, na którą ten Xiąże zapadł, żadnych zlych nie będzie miała skutków. Z wiadomości przez Pana de Bombelles z Petersburga przywiezionych, Xiążęta mocno są kontenci. Emigranci w powiezechuści spodziewają się po zawartym między Austryą y Prusami Przymierzu, korzyści wielkich: W ciągu dwoch tygodni, spodziewamy się Powszechney Deklaracyi Monarchów Europejskich, przeciwko Narodowemu Zgromadzeniu Francuskiemu. Xiążęta zaciągają dwa Milliony pod Gwarancyą Cesarza.

DONIESIENIA Z WARSZAWY DNIA 31. Grudnia ROKU 1791.

Anna z Domu Cesarowna Zona Sławetnego Jana Szulca, opuściwszy tegoż Meża swego, zbiegła od niego lat 10. y żadney o sobie wiadomości niedaie gdzieby się znajdowała; trokliwy Mąż, niemogąc żadney mimo wszelkie starania swoje powziąć o niey wiadomości, uprasza ażeby ktokolwiek o iey życiu lub śmierci wiedzieć może, raczył dać znać do Konfysorza Warszawskiego.

Znaleziono w Zamku pierścień, który zdaie się być nie iakiej wartości. Właściciel onego mogący dać dowody przyzwoite iż iego był własnością, niech się uda do Biblioteki JKMcI, gdzie będzie miał o tym dokładniejszą wiadomość.

Jozef Nowowierski od lat 16. ożeniwszy się z Teresą Mitmańską, z którą szlub w Kościele Parafialnym Miasta Ostrzeszowa zawarł, udał się potym do Żołnierzy, y odmieniwszy nazwisko pierwsze, Radzikowskim się przezwiał, następnie zaś przyjąwszy robotę w Prochowni przy Młocinach pod Warszawą ztamtąd 7. już rok iak poszedł od żony y od dzieci, żadney o sobie niedaiać wiadomości. Uprasza przeto też opuszczona od Meża Zona, ażeby ktokolwiek o życiu lub śmierci pomienionego Jozefa Radzikowskiego czyli Nowowierskiego ma iaką wiadomość, raczył dać znać do Konfysorza Warszawskiego.

nominowany y tam wysłany dla odnowienia z *Szwajcarami* Kapitulacyi od niejakiego czasu już upłynionej. Wszakże Negocyacya ta, przy okolicznościach terażniejszych, nie mało trudności dozna. Głoszą już, że w *Bern* y w *Soleure* dwóch Kantonach *Szwajcarskich*, czynią się króki na wzięcie w służbę *Hiszpańską* tych 13,000. *Szwajcarów*, którzy w służbie *Francuskiej* naydują się.

Pokazuje się tu teraz Kopersztych, wyrażający *Xiążęcia d'Orleans*, barzo dobrze trafionego. Pan *Chabroud* także trafiony dobrze, obmywa go gąbką, na której są wyrażone słowa: *Dnia 6. Października*. Inne figury na tym Kopersztychu są: odcięte głowy, sztylety. Imiona *Xiążęcia d'Orleans* y Pana *Chabrou*t, na kopersztychu wyrażone nie są, lecz wyobrażenia ich przedziwnie dobrze są trafione.

Już teraz w głos tu mówią, że jeżeli *Xiążęta z Koblenz* niepowrócą, y jeżeli *Król* nie zechce ich do tego przymusić, tedy *Xiążęciu d'Orleans* Regencya ma być osiarowana.

Zgromadzenie Narodowe wyznaczyło niektóre Summy pieniężne, na żywienie y opatrzenie Podrzućków w *Paryżu*, których liczba już dziś do 9,000. wynosi.

Pan *de Montmorin* nayduie się w swoich Dobrach we *Francyi*, a z tym nie pojechał, ani do *Madrytu*,

ani do *Koblenz*, iak tu dawniey chodził odgłos.

Z *Paryża* d. 7. *Grud*: Ostatni Artykuł Dekretu *Narodowego Zgromadzenia* względem *Xięży Nieprzyśięgłych* jest następujący: Kościoły y Kaplice przeznaczone na odprawowanie *Nabożeństwa opłaconego ze Skarbu*, nie mają być używane do żadnego innego *Nabożeństwa*. Kościoły, Kaplice, Oratoria, przez *Administracyę Departamentow* oszczędzone za zbytne y niepotrzebne, mogą być przedane, lub najęte Obywatelom innego *Wyznania*, dla odprawowania w nich *Nabożeństwa* podług wyznania swego. Warujemy wżakże, że to pozwolenie, nie rozciąga się do tych *Duchownych*, którzy *Przysięgi Cywilney* nie wykonali, albo wykonawszy ją, nazad odwołali; gdyż tacy poczytani są za podeyrzanych o niechęć y złą wolą przeciwko *Oczyźnie*, tudzież o buntowanie się przeciwko *Prawom*. Niniejszy Dekret w niczym zgłosiła nie uwłącza *Prawom Protestantow* *Wyznania Aufzburskiego* i *Szwajcarskiego*, którzy w *Departamentach Wyższego y Niższego Renu*, są w Poslesyi pólnego odprawowania *Nabożeństwa* po *Kościółach Katolików*; tych przy teyże Poslesyi y wolności zachowujemy nadal. (To jest, wszystkim wolno, oprócz tylko *Katolików*.)

Głoszą tu, że *Administracya Departamentu Paryskiego*, piślała do

Króla Jmci List, który wczora w wieczór Moharſze miał być oddany. Administracya ta przekłada tam, że przez Funkcyę Urzędowania ſwego, będąc przeznaczona do dania Eksekucyi Prawom, niechętnie widziałaby, gdyby Królewska Sankcyja miała dać Moc Prawa temu Dekretowi na *Zgromadzeniu Narodo: przeciwko Xięzom Nieprzyſięgłym* zapadłemu; zwaſzcza, że ten Dekret przeciwia ſię y Wolności Opinii, y Wolności Religii przez *Konſtytuycyę* wprowadzoney.

Wſzyscy naſi *Filozofowie* politykuiący, wielkiego Obywatelſtwa duchem zaſzczyciacy ſię, rozſiewiają teraz wſzędzie takie zdanie: że gdyby Xiążęta *Francuſcy* mieli przypuſcić Attak do *Francyi*, w takowym przypadku, wſzelka moc y powaga powinna być odietą Monarſze, gdyż miłość y przywiązanie do Familii zawaſze niemal przodkuie, y mocniejszye iſt, niż przywiązanie do Oyczyzny. Przyrównujemy okoliczność terażniejszą do Panowania Króla *Janu bez Ziemi* zwanego, za którego Panowania, Lud odżykawszy ſwoię Wolność, nie zadługo w niey ſobie ſprzykrzył, y dopuſcił obieſć 22. Deputowanych *des Communes*, poddaiąc ſię ſam pod Prawa *Karola V.* Jużci (prawdę bezſtronne mówiąc) to podobieństwo nie iſt doskonałe, bo w dziliejszych okolicznościach, nierównie więcej trze-

ba poſtawić Szubienic, niż dwadzieſcia dwie.

Tymczasem *Kaſſa Extraordynaryinych Przychodów* iſt próżna; trzeba nowych *Aſſygnatow* wykupionych przez *Wexlarskich* *Lichwiarzów*, którzy 27. Procentu zyskuia na nich. Jeżeli to coraz poydzie daley, tedy do tego przydzie, iż za papier od *Liwrow*, nie więcej można będzie doſtać, iak *Francuſki Talar*, czyli 6. *Liwrow*.

U *Notaryusza Monnot*, złożone były tymczasem *Million-y* 800,000. *Liwrow* dla przeſłania Summy tey, która iſt częścią *Pensyi* *Hrabiego d'Artois*, do Xiążęcia rzeczzonego; ale *Depozyt* ten donieſiono do *Klubu Jakobinow*, y ztamtąd do *Deputacyi Dziurajucey*, na rozkaz teyże, przytrzymany zoſtał. (Gdyby ieſzcze można było zaareſztować *Milliony Imperatorowey Roſyſkiey*, *Cesarza*, y innych *Panuiących*, którzy hoynie podſyciają *Francuſkich Emigrantow*.)

Z *Frankfurtu d. 10. Grudnia*. *Woyſka Auſtryackie* aktualnym marſzem dążące do *Niderlandow Auſtryackich*, powoli zbliżaią ſię. *Reyment* *Kirytyerow Hohenzoller*, złożony z 1100. *Zolnierzy*, wſzedł do *Szigabſkiego Cyrkułu* dnia 5. tego *Mieſiaca*. *Reyment* *Dragonii Coburga*, ſpodziewany iſt na dzień 20. 21. y 22. do *Cyrkułu Wyſzzego Renu*.

